

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 440/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s. r. o., Dobšinského 12, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Ssk/31/2023 z 29. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NSS“) o jej kasačnej sťažnosti v správnom súdnom konaní.

II.

2. Sociálna poisťovňa, pobočka rozhodla, že sťažovateľke 30. júna 2010 nezaniklo povinné poistenie. Na odvolanie sťažovateľky bolo toto rozhodnutie potvrdené rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredia. Správna žaloba sťažovateľky proti tomuto rozhodnutiu bola zamietnutá rozsudkom krajského súdu z 25. októbra 2022. Ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom NSS bola zamietnutá kasačná sťažnosť sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu. NSS vychádzal z toho, že sťažovateľkou nastolená otázka bola vyriešená v rozhodnutí veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Vs/3/2019 z 24. novembra 2020 (ďalej len „neskoršie rozhodnutie“), ktorým bolo prekonané jeho skoršie rozhodnutie č. k. 1Vs/1/2019 z 30. apríla 2019 (ďalej len „skoršie rozhodnutie“).

III.

3. Namietané porušenie ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka vyvodzuje z toho, že z rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu vyplývajú protichodné právne závery a NSS vychádzal len z neskoršieho rozhodnutia, ktoré je v jej neprospech. Poukazuje na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavného súdu a Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“). Sťažovateľka podotýka, že relatívna stabilita judikatúry je jedným zo základných atribútov právneho štátu. Zmena judikatúry by sa mala odohrávať len z principiálnych dôvodov najmä preto, že sa zmenili súvisiace právne predpisy, došlo k zmene právnych názorov súdov, na ktorých judikatúru sú najvyššie súdne inštancie povinné prihliadať, zmenili sa okolnosti podstatné pre pôsobenie právnej normy dotvorenej judikatúrou, prípadne sa objavili iné závažné dôvody, ktoré poskytnú základ pre zmenu právneho názoru. Popritom potreba zmeny judikatúry musí prevážiť nad záujmami osôb konajúcich v dobrej viere v jej existenciu. Podľa sťažovateľky právne závery v skoršom rozhodnutí boli negované len pre zmenu personálneho obsadenia veľkého senátu. K zmene však mohlo dôjsť, len ak by toto rozhodnutie obsahovalo základné vady alebo omyly. Vydanie protichodného rozhodnutia v totožnej veci len v dôsledku subjektívnych okolností devalvuje princíp právnej istoty. Sťažovateľka tvrdí, že NSS jej neposkytol ústavne konformnú ochranu, keď prihliadol výlučne na neskoršie rozhodnutie bez toho, aby vzal do úvahy aj skoršie rozhodnutie.

4. Namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľka vyvodzuje z toho, že senát NSS konajúci v jej veci mal konanie prerušiť a pre nejednotnosť rozhodnutí podať predsedovi NSS podnet na návrh na prijatie zjednocovacieho stanoviska pléna NSS podľa § 24d ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). V pozícii zákonného sudcu teda nemal byť senát, ale plénum NSS.

IV.

5. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá. Treba len zopakovať závery uznesenia č. k. III. ÚS 492/2022 z 25. augusta 2022 v obdobnej veci.

6. I keď zmena judikatúry vyvoláva konflikt medzi požiadavkou právnej istoty a požiadavkou materiálnej správnosti súdneho rozhodnutia, v praxi súdov je možná (IV. ÚS 610/2021). ESLP formuloval všeobecný princíp, podľa ktorého požiadavka právnej istoty (ani ochrana legitímneho očakávania) nezahŕňa právo na ustálenú judikatúru (Unédic proti Francúzsku, č. 20153/04). ESLP tiež uviedol, že názorová nejednotnosť medzi súdmi je svojou povahou dôsledkom, ktorý je vlastný každému súdnemu systému (Zielinski a Pradal & Gonzales a ďalší proti Francúzsku, č. 24846/94). Judikatúra nemôže byť bez vývoja a nie je vylúčené, aby, a to i pri nezmenenej právnej úprave, bola nielen dopĺňovaná o nové interpretačné závery, ale aj menená (ÚS ČR III. ÚS 117/07). Tento jav je do značnej miery prirodzený, pretože odráža skutočnosť, že proces interpretácie a aplikácie práva nie je statický, ale dynamický, a súdy, hľadajúce najsprávnejšie a najspravodlivejšie riešenie rozhodovaných prípadov, môžu neskôr dospieť k presvedčeniu, že riešenie, ktoré zvolili skôr,

nie je z celého radu dôvodov optimálne (stanovisko pléna ÚS ČR z č. k. Pl. ÚS-st. 39/14 z 25. novembra 2014). Neexistuje a nemôže existovať žiadna garancia proti zmene judikatúry ako takej. I keď nenastane zmena spoločenských pomerov, v právnej oblasti dochádza k neustálemu vývoju a justičné orgány musia mať možnosť, ktorá plynie priamo z viazanosti sudcu zákonom, doterajší, na základe novo získaných poznatkov nesprávny právny názor zvrátiť a či prekonať (ÚS ČR III. ÚS 3221/11).

7. Ústavnému súdu neprislúcha vykonávať unifikačné intervencie do judikatúry všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon o súdoch zveruje všeobecným súdom a správny súdom. V okolnostiach sťažovateľkinej veci je podstatná úprava § 24d a § 24e zákona o súdoch, ktorá predmetné poslanie toho času zveruje plénu NSS, resp. jeho kolégiám. Ústavný súd vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody (IV. ÚS 574/2013, IV. ÚS 610/2021), o čo v danom prípade nejde.

8. Nemožno prisvedčiť ani obsahovej čiastke námietky o tom, že NSS sťažovateľke neposkytol ústavne konformnú ochranu, keď prihliadol výlučne na neskoršie rozhodnutie bez toho, aby vzal do úvahy skoršie rozhodnutie. Ak totiž dôjde k zmene právneho názoru vysloveného veľkým senátom, nemožno v aplikácii neskoršieho a aktuálneho právneho názoru (v čase rozhodovania senátu najvyššieho správneho súdu o kasačnej sťažnosti) na vec sťažovateľky vzhľadom na porušenie ňou označených práv. Vo všeobecnosti platí, že neskorší právny názor nahrádza skorší, má teda pri výklade sporných otázok prednosť. Vzhľadom na to napadnutý rozsudok vydaný na podklade právneho názoru vysloveného veľkým senátom najvyššieho súdu v neskoršom rozhodnutí je ústavne akceptovateľný (I. ÚS 158/2022, II. ÚS 527/2021).

9. Ani námietka porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy nie je dôvodná. Zákon nezakotvuje povinnosť senátu NSS podať jeho predsedovi podnet na podanie návrhu na postup podľa § 24d ods. 1 písm. b) zákona o súdoch. Senát NSS teda nepostupoval v rozpore s platnou právnou úpravou.

P o u ě n í e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu